യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 6
(നിർവാണ+പ്രകരണം പൂർവാർധമ്)/സർഗം 53

ശ്രീഭഗവാനുവാച .

അർജുന+ ത്വംൻ ന ഹ+ന്താ+ ത്വമഭി-മാന-മലംൻ ത്യജ .
ജരാമരണ-നിർ/മു+ക്തഃസ് സ്വയ-മാ+ത്മാസി ശാ+ശ്വതഃ .. 1

യ+സ്യ നാഹംങ് കൃതോ ഭാവോ/ ബു+ദ്ധി+ര്യ+സ്യ ന ലി+പ്യതേ .
ഹ+ത്വാപി-സ ഇമാ+ല്ലോകാൻ-നഹ+ന്തി-ന നിബ+ധ്യതേ .. 2

യൈവ സംഞ് ജായതേ സംവ്-വിദ+ന്തഃസ് സേവാനു-ഭൂയതേ .
അയം സോ്ഹ-മിദംൻ ത+ന്മ ഇ+ത്യ+ന്തഃസ് സംവ് വിദംൻ ത്യജ .. 3

അന-യൈവച യു+ക്തോ്+സ്മി നഷ്ടോ്+സ്മീതി ച ഭാരത .
അഭിതഃസ് സുഖ-ദുഃഖാ+ഭ്യാ/മവശഃഫ് പരി-ത+പ്യസേ .. 4

സ്വാ+ത്മാം/ശൈഃഖ് ക്രിയ-മാണാനി ഗുണൈഃഖ് കർമാണി ഭാഗശഃ .
അഹംങ് കാര വിമൂഢാ+ത്മാ കർതാഹ-മിതി മ+ന്യതേ .. 5

ച+ക്ഷുഃഫ് പ+ശ്യതു കർണ+ശ്ച ശൃണോതു+ ത്വക്/സ്പൃശ+ത്വിദമ് .
രസനാ ച രസംയ് യാതു കാ+ത്ര കോ്ഹ-മിതി+ സ്ഥിതിഃ .. 6

കലനാ-കർമണി രതേ മന+സ്യപി മഹാ+ത്മനഃ .
ന ക+ശ്ചി-ദ+ത്രാഹ-മിതി+ ക്ലേശ-ഭാഗേ ക ഏവ തേ .. 7

ബഹുഭിഃസ് സമവാ-യേന യത്/കൃതംൻ ത+ത്ര ഭാരത .
*ഏകോ്ഭി-മാന-ദുഃഖേന ഹാ+സ്യാ-യൈവ ഹി ഗൃ+ഹ്യതേ .. 8
(16 letters in second line)

കായേന മനസാ ബു+ദ്ധ്യാ കേവലൈ-രി+ന്ദ്രിയൈ-രപി .
യോഗിനഃഖ് കർമ കുർവ+ന്തി സങ്ഗംൻ ത്യ+ക്ത്വാ+ത്മ-ശു+ദ്ധയേ .. 9

അഹ+ന്ത്വ-വിഷ-ചൂർ+ണേന യേഷാംങ് കായോ ന മാരിതഃ .
കുർവ+ന്തോ്പി ഹര+ന്തോ്പി/ ന ച തേ നിർ/വിഷൂ-ചികാഃ .. 10

ന+ക്വചിദ്-രാജതേ കായോ മമതാ-മേ+ധ്യ/ദൂഷിതഃ .
പ്രാ+ജ്ഞോ്+പ്യതി-ബഹു+ജ്ഞോ്പി/ ദുഃശ് ശീല ഇവ മാനവഃ .. 11

നിർമമോ നിരഹംങ് കാരഃസ് സമദുഃഖ-സുഖഃഹക്ഷമീ .
യഃസ് സ കാര്യമ-കാര്യംവ് വാ കുർവ+ന്നപി ന ലി+പ്യതേ .. 12

ഇദം ച തേ പാ+ണ്ഡു-സുത+ സ്വകർമ+ ക്ഷാത്ര-മു+ത്തമമ് .
അപി+ ക്രൂര-മതി+ശ്രേയഃസ് സുഖാ-യൈവോദ-യായ ച .. 13

അപി കുത്-സിത-മ+പ്യ+ന്യ/ദ+പ്യ-ധർമ-മയ+ക്രമമ് .
*ശ്രേഷ്ഠംൻ തേ/+സ്വംയ്/ യഥാ കർമ തഥേഹാ-മൃതവാൻ-ഭവ .. 14

മൂർഖ+സ്യാപി+സ്വ/കർമൈവ+ ശ്രേയസേ കിമു സ+ന്മതേഃ .
മതിർ/ഗ-ല-ദഹംങ് കാരാ പതി-താപി ന ലി+പ്യതേ .. 15

യോഗ+സ്ഥഃഖ് കുരു കർമാണി സങ്ഗംൻ ത്യ+ക്ത്വാ ധനംഞ് ജയ .
നിഃസ്/സങ്ഗ+സ്ത്വംയ് യഥാ+പ്രാപ്ത-കർമ-വാ+ന്ന നിബ+ധ്യസേ .. 16

ശാന്ത+ബ്ര+ഹ്മ-വപുർ-ഭൂ+ത്വാ കർമ+ ബ്ര+ഹ്മ-മയംങ് കുരു .
ബ്ര+ഹ്മാർപണ-സമാ-ചാരോ+ ബ്രഹ്-മൈവ ഭവസി+ ക്ഷണാത് .. 17

ഈ+ശ്വരാർപിത-സർവാർഥ/ ഈ+ശ്വരാ+ത്മാ നിരാ-മയഃ .
ഈ+ശ്വരഃസ് സർവ-ഭൂതാ+ത്മാ ഭവ ഭൂഷിത-ഭൂതലഃ .. 18

സംൻ-ന്യസ്ത/സർവ-സംങ് കല്പഃസ് സമഃശ് ശാ+ന്തമനാ മുനിഃ .
സംൻ-ന്യാസ-യോഗ-യു+ക്താ+ത്മാ/ കുർവൻ മു+ക്ത-മതിർഭവ .. 19

അർജുന ഉവാച .
സങ്ഗ+ത്യാഗ+സ്യ ഭഗവംസ്-തഥാ+ ബ്ര+ഹ്മാർ/പണ+സ്യ ച .
ഈ+ശ്വരാർപണ-രൂപ+സ്യ സംൻ ന്യാസ+സ്യ ച സർവശഃ .. 20

തഥാ+ ജ്ഞാന+സ്യ യോഗ+സ്യ വിഭാഗഃഖ് കീദൃശഃഫ് പ്രഭോ .
ക്രമേണ കഥയൈ-ത+ന്മേ മഹാ-മോഹ-നിവൃ+ത്തയേ .. 21

ശ്രീഭഗവാനുവാച .
സർവ-സംങ് ക+ല്പ/സംശാ+ന്തൗ/ പ്രശാ+ന്ത-ഘന-വാസനമ് .
ന കിംഞ് ചിദ്/ഭാവനാ-കാരംയ് യത്തദ്/ബ്ര+ഹ്മ പരംവ് വിദുഃ .. 22

തദു+ദ്യോഗംവ് വിദുർ+ജ്ഞാനംയ് യോഗംഞ് ച കൃത-ബു+ദ്ധയഃ .
ബ്ര+ഹ്മ സർവംഞ് ജഗ-ദഹംഞ് ചേതി+ ബ്ര+ഹ്മാർപണംവ് വിദുഃ .. 23

അ+ന്തഃശ് ശൂന്യം ബഹിഃശ് ശൂന്യം പാഷാണ-ഹൃദയോ-പമമ് .
ശാ+ന്ത-മാകാശ-കോശാ+ച്ചംൻ ന ദൃ+ശ്യംൻ-ന ദൃശഃഫ് പരമ് .. 24

തത ഈഷ+ദ്യ/ദു+ത്ഥാന/മീഷ-ദ+ന്യ-തയോ-ദിതമ് .
സ ജഗത്-പ്രതിഭാസോ∫യ-മാകാശ-മിവ ശൂ+ന്യതാ .. 25

ഭാവോ∫ഹ-മിതി/ കോ∫+പ്യേഷ+ പ്ര+ത്യേക-മുദിത+ശ്ചിതേഃ .
കോടി-കോ+ട്യംശ-കലിതഃഖ് ക ഇവൈനം പ്രതി+ ഗ്രഹഃ .. 26

അപൃഥഗ്/ഭൂത ഏവൈഷ പൃഥഗ്/ഭൂത ഇവ+ സ്ഥിതഃ .
പൃഥ+ക്ത്വം ഹി-ന പ-ര്യ+ന്തോ നാഹ-മി+ത്യവ-ഗച്ഛതി .. 27

യഥേ-ഹാഹംൻ തഥേ-ഹാസ്തി ഘടാ-ദീഹാപി മർകടഃ .
സ്വമീ-ഹൈവംൻ തഥാമ്/ഭോധിഃഖ് കിമഹംൻ താം പ്രതി+ ഗ്രഹഃ .. 28

വിക+ല്പ-ഭേദേ+ സ്ഫുരിതേ സംവ് വിത്-സാര-മയാ+ത്മനി .
വൈചി+ത്ര്യേണ വിചി+ത്രേപി കിമേക+ത്ര്യേ്പി നോ+ ഗ്രഹഃ .. 29

ഇതി+ ജ്ഞാത-വിഭാ-ഗ+സ്യ ബു+ദ്ധൗ ത+സ്യ പരി+ക്ഷയഃ .
കർമണാംയ് യഃഫ് ഫല+ത്യാഗസ്/തം സംൻ-ന്യാസംവ് വിദുർ/ബുധാഃ .. 30

ത്യാഗഃസ് സംങ് ക+ല്പ-ജാലാനാ/മസം/സങ്ഗഃസ് സ ക+ഥ്യതേ .
സമസ്ത-കലനാ-ജാല/+സ്യേ+ശ്വര+ത്വൈക-ഭാവനാ .. 31

ഗലിത+ദ്വൈത-നിർഭാസ-മേത-ദേവേ+ശ്വരാർ/പണമ് .
അബോധ-വശതോ ഭേദോ നാമ്നൈ/വൈഷാംഞ് ചിദാ+ത്മനി .. 32

ബോധാ+ത്മാ കില ശബ്ദാർ/ഥോ ജഗ-ദേകംൻ ന സംശയഃ .
അഹ-മാശാ ജഗ-ദഹം/ സ്വമഹംങ് കർമ ചാ+പ്യഹമ് .. 33

കാലോ്ഹ-മഹമ+ദ്വൈതംൻ ദ്വൈതംഞ് ചാഹ-മഹംഞ് ജഗത് .
മ+ന്മനാ ഭവ മദ്/ഭ+ക്തോ മ+ദ്യാജീ മാം നമസ്-കുരു .
മാമേ-വൈ-ഷ്യസി യുക്-ത്വൈവ/മാ+ത്മാനം മത്-പരായണഃ .. 34

അർജുന ഉവാച .
ദ്വേ രൂപേ തവ ദേവേശ പരംഞ് ചാപര-മേവ ച .
കീദൃശംൻ തത്കദാ രൂപംൻ തിഷ്ഠാ+മ്യാ+ശ്രി+ത്യ സി+ദ്ധയേ .. 35

ശ്രീഭഗവാനുവാച .
സാമാ+ന്യം പരമംഞ് ചൈവ+ ദ്വേ രൂപേ വി+ദ്ധി മ്േനഘ .
പാ+ണ്യാദി-യു+ക്തം സാമാ+ന്യം ശങ്ഖ-ച+ക്ര/ഗദാ-ധരമ് .. 36

പരം/ രൂപ-മനാ+ദ്യ+ന്തംയ് യ+ന്മ/മൈക-മനാ-മയമ് .
ബ്ര+ഹ്മാ+ത്മ/പരമാ+ത്മാദി/ശബ്ദേ-നൈത-ദുദീ+ര്യതേ .. 37

യാവദ+പ്രതി-ബു+ദ്ധസ്ത്വ/മനാ+ത്മ+ജ്ഞ-തയാ+ സ്ഥിതഃ .
താവ+ച്ചതുർ/ഭുജാ-കാര/ദേവ-പൂജാ-പരോ ഭവ .. 38

തഥ്-ക്രമാത്-സംപ്ര-ബു+ദ്ധസ്ത്വംൻ തതോ+ ജ്ഞാ+സ്യസി തത്പരമ് .
മമ രൂപ-മനാ+ദ്യ+ന്തംയ് യേന ഭൂയോ ന ജായതേ .. 39

യദി വാ വേ+ദ്യ-വി+ജ്ഞാതോ/ ഭാവസ്ത-ദരി-മർദന .
ത+ന്മ-മാ+ത്മാന-മാ+ത്മാന-മാത്മന+ശ്ചാശു സംശ്രയ .. 40

ഇദംഞ് ചാഹ-മിദംഞ് ചാഹ-മിതി യത്/പ്രവദാ+മ്യഹമ് .
തദേത-ദാ+ത്മ-ത+ത്ത്വംൻ തു/ തു+ഭ്യം/ ഹ്യുപ-ദിശാ+മ്യഹമ് .. 41

മ+ന്യേ സാധു-വിബു+ദ്ധോസി പദേ വി+ശ്രാന്ത-വാനസി .
സംങ് കല്പ്പൈ/രവ-മു+ക്തോ്സി/ സ+ത്യൈകാ+ത്മ/മയോ ഭവ .. 42

സർവ-ഭൂത+സ്ഥ/മാ+ത്മാനം സർവ-ഭൂതാനി ചാ+ത്മനി .
പ+ശ്യ+ ത്വംയ് യോഗ-യു+ക്താ+ത്മാ സർവ+ത്ര സമ-ദർശനഃ .. 43

സർവ-ഭൂത+സ്ഥ-മാ+ത്മാനം ഭജ+ത്യേക+ത്വ-മാ+ത്മനഃ .
സർവഥാ/ വർത-മാനോ/ഽപി/ ന സ ഭൂയോ/ഽഭി-ജായതേ .. 44

ഏക+ത്വം സർവ-ശബ്ദാർഥ ഏക-ശബ്ദാർഥ ആ+ത്മനഃ .
ആ+ത്മാപി-ച-ന സ+ന്നാ-സദ്/ഗതോ യ+സ്യാശു ത+സ്യ തത് .. 45

ത്രൈലോ+ക്യ/ചേതസാ-മ+ന്ത/രാലോ-കോ-യഃഫ് പ്രകാശകഃ .
അനുഭൂതി-മുപാരൂഢഃസ് സോ/ഹ-മാ+ത്മേതി നി+ശ്ചയഃ .. 46

ത്രൈലോ+ക്യ/പയസാ-മ+ന്തർ-യോ-രസാനു-ഭവഃ സ്ഥിതഃ .
ഗ+വ്യാനാ-മബ്ധി-ജാനാംഞ്ച സോ/യ-മാ+ത്മേതി ഭാരത .. 47

അന്തഃസ് സർവ-ശരീരാണാംയ് യഃസ്/ സൂ+ക്ഷ്മോനു-ഭവഃസ് സ്ഥിതഃ .
മു+ക്തോ/നു-ഭവനീ-യേന സോ/യ-മാ+ത്മാസ്തി സർവഗഃ .. 48

സമ+ഗ്ര-പയസാ-മന്ത/+ര്യഥാ ഘൃത-മിവ+ സ്ഥിതമ് .
തഥാ സർവ-പദാർ/ഥാനാംൻ ദേഹാനാം/ സംസ്ഥിതഃഫ് പരഃ .. 49

സർവാമ്ഭോ-നിധി-ര+ത്നാനാം സബാഹ്യാ+ഭ്യ+ന്തരേ യഥാ .
തേജസ്-തഥാസ്മി ദേഹാനാ-മസംസ്ഥിത ഇവ+ സ്ഥിതഃ .. 50

യഥാ കുമ്ഭ-സഹ+സ്രാണാം സബാ+ഹ്യാ/ഭ്യ+ന്തരേ നഭഃ .
ജഗ+ത്ത്രയ-ശരീ-രാണാംൻ തഥാ+ത്മാഹ-മവ+സ്ഥിതഃ .. 51

മു+ക്താ-ഫല-ശതൗ-ഘാനാംൻ ത+ന്തുഃഫ് പ്രോത-വപു+ര്യഥാ .
തഥായംൻ ദേഹ-ല+ക്ഷാണാം സ്ഥിത ആ+ത്മാസ്ത്യ-ല+ക്ഷിതഃ .. 52

ബ്ര+ഹ്മാദൗ തൃണ-പര്യ+ന്തേ പദാർഥ-നികുരമ്/ബകേ .
സ+ത്താ-സാമാ+ന്യ/മേത+ദ്യത്-തമാ+ത്മാന-മജംവ് വിദുഃ .. 53

തദീഷത്-സ്ഫുരിതാ-കാരം ബ്ര+ഹ്മ+ ബ്രഹ്-മൈവ തിഷ്ഠതി .
അഹ+ന്താദി ജഗ+ത്താദി+ ക്രമേണ+ ഭ്രമ-കാരിണാ .. 54

ആത്-മൈ/വേദംഞ്ച് ജഗ+ദ്രൂപം ഹ+ന്യതേ ഹ+ന്തി വാ+ത്ര കിമ് .
ശുഭാ-ശുഭൈർ/ജഗദ്-ദുഃഖൈഃഖ് കിമ+സ്യാർജുന ലി+പ്യതേ .. 55

പ്രതി-ബിമ്ബേ+ഷ്വിവാ-ദർശ/സമം സാ+ക്ഷി-വദാ+സ്ഥിതമ് .
ന+ശ്യ+ത്സു ന-വിന+ശ്യ+ന്തംയ് യഃഫ് പ+ശ്യതി സ പ+ശ്യതി .. 56

ഇദംഞ്ച് ചാഹ-മിദംൻ നേതി ഇതീദംങ്ക്+ഥ്യതേ മയാ .
ഏവ-മാ+ത്മാസ്മി സർവാ+ത്മാ മാമേവംവ് വി+ദ്ധി പാ+ണ്ഡവ .. 57

ഇമാഃസ് സർവാഃഫ് പ്രവർ/ത+ന്തേ സർഗ+പ്രലയ-വി+ക്രിയാഃ .
ആ+ത്മ+ന്യഹംൻതാ-ചി+ത്ത+സ്ഥാഃഫ്/
പയഃസ്-സ്പന്ദാ ഇവാമ്/ബുധൗ .. 58

യഥോപ-ല+ത്വം ശൈലാനാംൻ ദാരു+ത്വംഞ്ച് ച മഹീ-രുഹാമ് .
തരങ്/ഗാണാംഞ്ച് ജല+ത്വംഞ്ച് ച പദാർ/ഥാനാംൻ തഥാ+ത്മതാ .. 59

സർവ-ഭൂത+സ്ഥ-മാ+ത്മാനം സർവ-ഭൂതാനി ചാ+ത്മനി .
യഃഫ് പ+ശ്യതി തഥാ+ത്മാന-മകർ/താരം സ പ+ശ്യതി .. 60

നാനാ-കാര-വികാ-രേഷു തരങ്/ഗേഷു യഥാ പയഃ .
കടകാ-ദിഷു വാ ഹേമ ഭൂതേ+ഷ്വാ+ത്മാ തഥാ്ർജുന .. 61

നാനാ-തരങ്ഗ-വൃ+ന്ദാനി യഥാ ലോലാനി വാരിണി .
കടകാ-ദീനി വാ ഹേമ്നി/ ഭൂതാ+ന്യേവം പരാ+ത്മനി .. 62

പദാർഥ-ജാതം ഭൂതാനി/ ബൃഹദ്-ബ്ര+ഹ്മ ച ഭാരത .
ഏക-മേവാ-ഖിലംവ് വി+ദ്ധി പൃഥ+ക്ത്വംൻ ന മനാ-ഗപി .. 63

കിം തദ്-ഭാവ-വികാരാണാംങ്ങ് ഗ+മ്യ/മസ്തി ജഗ+ത്ത്രയേ .
ക്വ തേ വാപി ജഗത്/കിംവ് വാ/ കിം മുധാ പരി-മു+ഹ്യസി .. 64

ഇതി+ ശ്രു+ത്വാ്ഭയംൻ ത്വ+ന്തർ/ഭാവ-യി+ത്വാ സുനി+ശ്ചിതമ് .
ജീവ+ന്മു+ക്താ+ശ്ചര+ന്തീഹ സന്തഃസ് സമര-സാശയാഃ .. 65

നിർമാന-മോഹാ ജിത-സങ്ഗ-ദോഷാ
അ+ധ്യാ+ത്മ-നി+ത്യാ വിനി-വൃ+ത്ത-കാമാഃ .
ദ്വ+ന്ദ്വൈർ/വിമു+ക്താഃസ് സുഖ-ദുഃഖ-സജ്-ഞൈർ-
ഗ+ച്ഛ+ന്ത്യമൂഢാഃഫ് പ-ദ-മ-പ+വ്യയംൻ തത് .. 66

ഇ+ത്യാർഷേ+ ശ്രീവാസിഷ്ഠ-മഹാരാമായണേ വാല്മീകീയേ നിർവാണ+പ്രകരണേ
പൂർവാർധേ അർജുനോ-പാ+ഖ്യാനേ അർജുനോപ-ദേശോ നാമ+ ത്രി/
പ+ഞ്ചാശഃസ് സർഗഃ 53 ..
ഓം
****
CHECKED BY GURU P.R.IYER
25.11.2023